

Удосконалення якості підготовки лікарів у сучасних умовах**СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ З НЕВРОЛОГІЇ НА КАФЕДРІ НЕРВОВИХ ХВОРОБ З НЕЙРОХІРУРГІЄЮ ТА МЕДИЧНОЮ ГЕНЕТИКОЮ**

**Литвиненко Н.В., Самарченко Л.А., Пінчук В.А., Дельва М.Ю., Дельва І.І., Санік О.В.,
Силенко Г.Я., Таряник К.А., Пурденко Т.Й., Гладка В.М., Кривчун А.М.**

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

У статті розглядається питання підвищення якості підготовки студентів з неврології шляхом застосування різних форм і методів навчання.

Ключові слова: методи навчання, Інтернет-технології, навчально-методичні видання, практичні навички.

Реалізація завдань вищої освіти в Україні, визначених Законом України «Про вищу освіту» щодо постійного підвищення якості освіти, оновлення її змісту та демократизації навчально-виховного процесу, неможливі без належної організації та пошуку нових, раціональних методів викладання і створення умов для кращого засвоєння студентами знань. За цих умов метою навчання є поглиблення теоретичної та практичної підготовки студентів, набуття ними практичних навичок і вмінь, формування професійної готовності до самостійної лікарської діяльності: організаційної, діагностичної, лікувальної та профілактичної роботи. Студенти повинні мати глибоку теоретичну підготовку, достатню кількість практичних навичок, володіти технічними засобами діагностики та вміти орієнтуватися в науковій медичній інформації.

Неврологія посідає важливе місце в системі клінічних дисциплін, тому підвищення якості підготовки випускників вищих медичних закладів з даної дисципліни є особливо актуальним. Основні завдання викладачів кафедри нервових хвороб з нейрохірургією та медичною генетикою академії такі: навчити студентів визначати основні симптоми і синдроми ураження різних відділів нервової системи; інтерпретувати дані функціональної анатомії та клінічної фізіології нервової системи; визначати етіологічні фактори та патогенетичні механізми розвитку основних неврологічних захворювань; установлювати попередній діагноз основних неврологічних хвороб; аналізувати основні показники лабораторно-інструментальних методів дослідження в неврологічній практиці; планувати практику ведення хворого з неврологічною патологією.

За свою історію кафедра нервових хвороб з нейрохірургією та медичною генетикою набула багатого досвіду з організації навчального процесу, комплексної оцінки якості знань, практичних навичок і вмінь студентів. На кафедрі впровадженні раціональні методи навчання, які відповідають вимогам чинної програми з нервових хвороб. Широко використовуємо імітаційні інтерактивні методи, зокрема ділові ігри, імітаційні вправи.

Значного поширення набули проблемні лекції. Створені на таких лекціях реальні ситуації, втілені в систему «запитання - відповідь», відображають реальні умови лікаря-невролога, які щодня розв'язують проблему планування ефективного діагностичного дослідження для кожного пацієнта. Прямий і зворотний зв'язок лектора і студентів є одним із засобів підвищення мотиваційних аспектів навчання, що сприяє творчому засвоєнню студентами складних питань неврології.

З метою вдосконалення роботи студентів на кафедрі нервових хвороб також застосовуються кейс та Інтернет-технології. Кейс-технологія передбачає дистанційне забезпечення студентів навчальними програмами, інформаційними матеріалами, наприклад, про послідовність засвоєння модулів. Інтернет-технологія забезпечує доступ як студента, так і викладача до інформаційних ресурсів, а саме: матеріалів підготовки до лекцій, презентацій лекцій, підготовки до практичних занять, переліку практичних навичок. На сайті кафедри висвітлені теми лекцій і практичних занять для студентів усіх факультетів академії, методичні матеріали до всіх практичних занять, лекції-презентації, зокрема «Епілепсія. Клініка, діагностика, лікування», «Екстрапірамідальні порушення рухів», «Локалізація функцій у корі головного мозку», «Сучасна діагностика нервових хвороб» та інші. Для кращого засвоєння матеріалу в методичних рекомендаціях містяться оригінальні узагальнювальні схеми, графі логічних структур, таблиці.

На кафедрі широко використовуються технічні засоби навчання. Для студентів медичного факультету створені навчальна і контролювальна комп'ютерні програми з неврології. Для студентів, які навчаються англійською мовою, використовуються навчальні відеофільми з методики обстеження хворого та нейродегенеративних захворювань. У фільмотеці кафедри є 15 відеофільмів.

Для покращення підготовки студентів до практичних занять співробітниками кафедри нервових хвороб з нейрохірургією та медичною генетикою підготовлені навчальні посібники з актуальних питань неврології: «Нейростоматологічні синдроми», «Проблеми гемостазу в неврології», «Спадкові захворювання нервово-м'язової системи», «Неврологічні захворювання у практиці сімейного лікаря», «Запальні захворювання нервової системи», «Неврологія вагітності, пологів і післяпологового періоду» та ін. У 2014 р. у видавництві «Медицина» вийшов з друку національний підручник для студентів ВМНЗ України «Неврологія», в підготовці якого брали участь і науково-педагогічні працівники кафедри.

Як відомо, при поточному оцінюванні знань студентів за кредитно-модульної системи перевага надається стандартним методам: тестуванню, структурованим письмовим роботам, усному опитуванню, контролю практичних навичок. Тестування більше, ніж інші методи вимірювання знань, які використовуються в сучасній педагогіці, відповідає критеріям якості при визначенні рівня теоретичної підготовки.

На кафедрі розроблені й оновлені варіанти тестових завдань, ситуаційні задачі, стандартні та нестандартні рішення яких потребують глибокого розуміння предмета. Тести і ситуаційні задачі допомагають студентам самостійно перевірити рівень знань із предмета, здібності до навчання в засвоєнні кожного розділу при підготовці до написання підсумкових робіт. На кафедрі розроблені 20 варіантів тестових завдань по 20 запитань у кожному, 20 варіантів клінічних задач по 5 варіантів у кожному, 20 білетів для перевірки практичних навичок, білети до

усної відповіді по 30 відповідно до модулів 1 і 2.

Обсяг практичних навичок фіксується у відповідному листку обліку практичних навичок кожного студента. Для вдосконалення практичних навичок, розвитку клінічного мислення студенти працюють у відділенні з відповідними пацієнтами не тільки під час практичного заняття, але й за бажання, - в позааудиторний час. Відпрацювання практичних навичок під час заняття та в позааудиторний час проводиться за допомогою методичної розробки "Обстеження хворих у клініці нервових хвороб", створеної викладачами кафедри.

Типовою навчальною програмою передбачене оволодіння студентами 38 практичними навичками, зокрема такими як методика дослідження поверхневих рефлексів: шкірних (черевні, підшовні), зі слизових оболонок (кон'юнктивальний, глотковий, з м'якого піднебіння); оцінка м'язової сили (за 5- бальною системою) і обсягу довільних рухів у кінцівках; методика виявлення ознак периферичного та центрального паралічу; методика обстеження функцій нюхового аналізатора; методика обстеження вестибулокохлеарного нерва; виявлення слухових порушень (гіпер-/гіпоакузія, проби Рине та Вебера); визначення провідного неврологічного синдрому у хворого; проведення диференційованої діагностики, визначення прогнозу перебігу захворювання в даного хворого та ін.

Отже, питання раціональних методів навчання і комплексного підходу до контролю знань і вмінь студентів вимагають посиленої уваги, а їх застосування в процесі навчання розширює діапазон клінічного мислення майбутнього лікаря, його діагностичні можливості та вибір раціональних методів лікування і профілактики.

Список використаної літератури

1. Педагогічні технології: теорія та практика (курс лекцій); за ред. М.В. Гриньової. – Полтава: АСМІ, 2004. – 180 с.
2. Інноваційні технології в освіті (досвід і практика) // Сучасна освіта в Україні: зб. наук.-метод. праць. – К.: Інтас, 2005. – 153 с.
3. Бондарчук В.О. Оновлення навчально-методичних видань – важлива складова організації навчального процесу / В.О.Бондарчук // Реалізація Закону України «Про вищу освіту» у вищій медичній та фармацевтичній освіті України: матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю. – С.520-524.
4. Пасечніков С.П. Підвищення якості практичної підготовки студентів / С.П. Пасечніков, О.Д. Нікітін// Сучасні проблеми підготовки фахівців у вищих навчальних медичних та фармацевтичних закладах України: матеріали доп. наук.-метод. конф. – С. 264.

УДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ АКУШЕРІВ-ГІНЕКОЛОГІВ

Ліхачов В.К., Ляховська Т.Ю., Добровольська Л.М., Макаров О.Г., Тарановська О.О.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

У статті висвітлені питання вдосконалення якості підготовки лікарів-інтернів шляхом застосування інтерактивних методів навчання. Показано важливу роль комп'ютерних програм і мережі Інтернет у процесі засвоєння навчальної дисципліни й опанування практичними навичками і вміннями.

Ключові слова: інтерактивні методи навчання, комп'ютерні програми.

Розвиток науки, техніки і медичних технологій зумовлює нові вимоги до рівня знань і вмінь працівників сфери охорони здоров'я. Тому лікарі-інтерни з перших кроків своєї професійної діяльності мають бути готові якісно й ефективно здійснювати фахову діяльність. Неабияку роль в успішності заходів з підготовки лікарів-інтернів відіграє викладач, який має бути готовим до інформування та супроводу навчального процесу, надаючи тим, хто навчається, можливість самим планувати, корегувати, реалізовувати й оцінювати власні дії. Основний підхід до клінічного навчання базується на свідомому і мотивованому тренуванні.

Підвищення ефективності навчання безпосередньо залежить від доцільності добору і використання різноманітних методів навчання (МН), адекватних навчальній темі. Викладач самостійно приймає рішення щодо використання того чи іншого МН на основі власного досвіду та з урахуванням особливостей аудиторії з метою максимальної активності процесу навчання. При проведенні конкретних занять передусім слід усвідомлювати, що будь-який МН мусить забезпечувати мотивацію до підвищення ефективності своєї діяльності як на занятті, так і в реальних практичних ситуаціях; активну участь лікарів-інтернів у процесі навчання; зворотний зв'язок у системі «викладач – лікар-інтерн»; можливість застосування знань і навичок у практичній роботі; розвиток самостійної творчої діяльності. Усім цим вимогам найбільше відповідають інтерактивні МН.

Інтерактивне навчання – це навчання в режимі діалогу, під час якого відбувається взаємодія учасників педагогічного процесу з метою спільного вирішення навчальних завдань. У процесі навчання викладач залучає лікарів-інтернів до активних дій, творчої продуктивної праці, відпрацювання моделі ситуаційних задач, необхідних для успішної професійної діяльності. Застосування інтерактивних МН не лише забезпечує запам'ятовування матеріалу, але і його використання у формуванні практичних навичок і вмінь. Активні форми навчальної діяльності сприяють розвитку таких особистісних якостей, як комунікабельність, співробітництво, вміння відстоювати власну точку зору, самостійно здобувати знання, орієнтуватися на їх використання в професійній діяльності.

Останнім часом у навчальний процес активно впроваджуються комп'ютерні програми. Комп'ютеризація навчально-виховного процесу дає змогу індивідуалізувати і диференціювати навчання з урахуванням фізіологічних і психологічних особливостей лікарів-інтернів, організовувати самостійну роботу з опрацювання навчального матеріалу, проводити самоконтроль та самооцінку знань. Так, у міжкафедральному навчально-практичному центрі академії, розташованому в перинатальному центрі Полтавської обласної клінічної лікарні, створений комп'ютерний клас, підключений до мережі Інтернет, що забезпечує процес інтеграції міжнародної складової в освітню систему України, адже сучасний фахівець потребує знань і вмінь, необхідних і актуальних не лише в краї-